

การศึกษาวิเคราะห์ตัวละครทะโรกะจะในบทละครเดี่ยวเงินประเภทโณเมียวเดี่ยวเงิน 3 เรื่อง

นายสุภฤกษ์ ชัยรัตน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาและวรรณคดีญี่ปุ่น ภาควิชาภาษาตะวันออก

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-14-2343-8

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑๖

AN ANALYTICAL STUDY OF TARŌKAJA IN THREE SHŌMYŌ KYŌGEN PLAYS

Mr. Suparerk Chairat

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Japanese Language and Literature

Department of Eastern Languages

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2005

ISBN 974-14-2343-8

481578

ศุภฤกษ์ ชัยรัตน์: การศึกษาวิเคราะห์ตัวละครทะโรกะจะในบทละครเคียวเงิน
ประเภทโฌเมียวเคียวเงิน 3 เรื่อง (AN ANALYTICAL STUDY OF TARŌKAJA
IN THREE SHŌMYŌ KYŌGEN PLAYS) อ.ที่ปรึกษา: ผศ.ดร. กัลยาณี สีสสุวรรณ,
111 หน้า. ISBN 974-14-2343-8

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาวิเคราะห์ตัวละครทะโรกะจะเป็นตัวแทนของ
ละครเคียวเงินในด้านลักษณะนิสัยและพฤติกรรมที่สะท้อนปรากฏการณ์ทางสังคมใน
ญี่ปุ่นยุคสมัยกลาง (ค.ศ.1333-1600) ในบทละครเคียวเงินประเภทโฌเมียวเคียวเงิน 3
เรื่อง ได้แก่เรื่อง “นะริอะงะริ” “โอบิยะริ” และ “บุอะกุ”

จากการศึกษาพบว่าลักษณะนิสัยและพฤติกรรมของตัวละครทะโรกะจะ
สะท้อนธรรมชาติของมนุษย์ในการคิดหาวิธีการเอาตัวรอดและหาทางออกให้กับปัญหา
ซึ่งนำไปสู่พฤติกรรมที่สะท้อนปรากฏการณ์สังคมเกะโกะกุโจ ลักษณะนิสัยและ
พฤติกรรมของทะโรกะจะจึงเป็นภาพสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตและความคิดของชนชั้นต่ำ
ที่ถูกข่มเหงและเอารัดเอาเปรียบโดยชนชั้นสูงในญี่ปุ่นยุคสมัยกลาง

ภาควิชา ภาษาตะวันออก
สาขาวิชา ภาษาและวรรณคดีญี่ปุ่น
ปีการศึกษา 2548

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

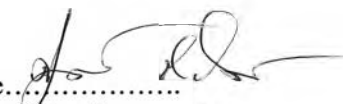
4580227922: MAJOR JAPANESE LANGUAGE AND LITERATURE

KEY WORD: KYŌGEN / TARŌKAJA / NARIAGARI / BŌSHIBARI / BUAKU/
GEKOKUJŌ. SUPARERK CHAIRAT: AN ANALYTICAL STUDY OF
TARŌKAJA IN THREE SHŌMYŌ KYŌGEN PLAYS. THESIS ADVISOR:
ASST. PROF. KANLAYANEE SITASUWAN, Ph.D., 111 pp. ISBN 974-14-
2343-8

This thesis focuses on analyzing both the personality and behavior of Tarōkaja, the representative actor of Kyōgen plays, that reflect the social phenomena of the Japanese medieval age (1333-1600) in the 3 Shōmyō Kyōgen plays: “Nariagari”, “Bōshibari” and “Buaku”.

According to the study, Tarōkaja’s personality and behavior reflect human nature to dodge and find solutions to solve problems. This leads to the actions reflecting the social phenomena called *gekokujo*. Tarōkaja’s personality and behavior are considered to be the reflection of the lives and thoughts of the inferiors who were oppressed by the superiors in the Japanese medieval age.

Department Eastern Languages

Student’s signature.....

Field of study Japanese Language and Literature Advisor’s signature.....

Academic year 2005

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัลยาณี สีสสุวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้เป็นแรงบันดาลใจให้ผู้วิจัยศึกษาและทำวิจัยเกี่ยวกับเคียวเงิน อาจารย์กรุณาให้ความรู้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทางอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำวิจัยมาโดยตลอด ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้เกี่ยวกับภาษาและวรรณคดีญี่ปุ่น อีกทั้งให้คำปรึกษาชี้แนะสิ่งต่าง ๆ ที่มีค่ายิ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ Tadashi Mikami อาจารย์ประจำสาขาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัย Daitobunka ประเทศญี่ปุ่นและรองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ สุริยะวงศ์ไพศาลที่กรุณาให้คำปรึกษา ชี้แนะ และให้ความช่วยเหลือในการค้นคว้าข้อมูลตลอดระยะเวลาที่ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูล ณ ประเทศญี่ปุ่น

ขอขอบคุณมูลนิธิญี่ปุ่นที่สนับสนุนและอนุเคราะห์ทุนการศึกษาวิจัย และเก็บข้อมูลที่ประเทศญี่ปุ่นระยะเวลา 2 สัปดาห์ ทั้งนี้ด้วยการประสานงานของรองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ สุริยะวงศ์ไพศาล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัลยาณี สีสสุวรรณ ซึ่งเสนอแนะแนวทางการศึกษาวิจัยและเก็บข้อมูลก่อนเดินทางไปประเทศญี่ปุ่น นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับทุนการศึกษาส่วนหนึ่งจากคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี จึงขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบพระคุณอาจารย์ Ikeda Takashi ที่เสนอแนะและเป็นที่ปรึกษาเกี่ยวกับภาษาญี่ปุ่น รวมถึงเพื่อนร่วมงานทุกท่านที่คอยเป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์ ดร.พิสิทธิ์ กอบบุญ ที่ให้ข้อคิดเห็นต่องานวิจัยนี้และเป็นที่ปรึกษาเกี่ยวกับศาสตร์ความรู้ด้านวรรณคดี

ท้ายที่สุดขอกราบขอบพระคุณพ่อแม่ น้องสาว ญาติพี่น้อง รวมทั้งเพื่อนๆ และรุ่นพี่ทุกคนที่คอยเป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมา ประโยชน์อันจะเกิดจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขออุทิศให้กับบรรพบุรุษผู้ล่วงลับทุกท่าน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
สมมติฐานการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
วิธีดำเนินการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย.....	7
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	10
บททวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	10
2 ความเป็นมาและพัฒนาการของเคียวเงิน ตัวละครทะโรกะจะและปรากฏการณ์สังคม	
เกะโกะกุโจ.....	14
2.1 ความหมายและที่มาของคำว่า “เคียวเงิน”.....	14
2.2 ประวัติความเป็นมาและพัฒนาการของเคียวเงิน.....	15
2.3 ประเภทของเคียวเงิน.....	25
2.4 โฉมเมียวเคียวเงิน.....	29
2.5 ตัวละครทะโรกะจะ.....	31
2.6 เคียวเงินกับปรากฏการณ์สังคมเกะโกะกุโจในยุคสงครามกลางเมือง (เซ็ง โงะกุจิคะอิ 戦国時代 [sengokujidai]).....	34
3 วิเคราะห์เรื่อง “นะริอะงะริ”.....	38
3.1 ตัวละคร.....	38
3.2 เรื่องย่อ.....	38
3.3 วิเคราะห์ตัวละคร.....	39

3.3.1 พฤติกรรมของทะเลโรคจะที่สะท้อนธรรมชาติของมนุษย์.....	39
3.3.1.1 ทะเลโรคจะกับภาวะความร้อนรนในจิตใจ.....	39
3.3.1.2 ทะเลโรคจะกับพฤติกรรมเอาตัวรอด.....	42
3.3.2 พฤติกรรมของทะเลโรคจะที่สะท้อนปรากฏการณ์เกาะโกะกุโจ.....	44
3.3.2.1 ความหมายของ “นะริอะงะริ”.....	44
3.3.2.2 นะริอะงะริในยุคสงครามกลางเมือง.....	46
3.4 สรุป.....	50
4 วิเคราะห์เรื่อง “โอบิยะริ”.....	51
4.1 ตัวละคร.....	51
4.2 เรื่องย่อ.....	52
4.3 วิเคราะห์ตัวละคร.....	53
4.3.1 พฤติกรรมการดื่มสุรากับธรรมชาติของมนุษย์.....	53
4.3.2 พฤติกรรมของทะเลโรคจะที่สะท้อนปรากฏการณ์เกาะโกะกุโจ.....	57
4.4 สรุป.....	64
5 วิเคราะห์เรื่อง “บุอะกุ”.....	65
5.1 ตัวละคร.....	65
5.2 เรื่องย่อ.....	66
5.3 วิเคราะห์ตัวละคร.....	67
พฤติกรรมของทะเลโรคจะที่สะท้อนปรากฏการณ์เกาะโกะกุโจ.....	67
5.4 พฤติกรรมของทะเลโรคจะที่สะท้อนธรรมชาติของมนุษย์.....	75
5.4.1 ทะเลโรคจะกับความเกิบกด.....	75
5.4.2 ชินโตกับแนวคิดความเป็นเพื่อนพ้อง.....	78
5.4.3 ทะเลโรคจะกับพฤติกรรมการโกหก.....	81
5.5 สรุป.....	85
6 บทสรุป.....	86
รายการอ้างอิง.....	89
บรรณานุกรม.....	92

บทที่	ฉ หน้า
ภาคผนวก ก	94
ภาคผนวก ข	96
ภาคผนวก ค.....	107
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	111